

مصلحت‌العموم

محل مطبعه راداره :

جغسال اوغلانده امنيت
صندوغى جوارنده
شنگول يقوشنده
۲۲ نومرو

لفظار :

مسلکمه موافق آثار
جدیده مع الممنونیه
قبول اولور
درج ایدله یین آثار اعاده اولماز

دیه ، فلسفه ، علوم ، حقوق ، ادبیات تاریخ ، سیاست ، و بالخاصه احوال و شئون اسلامیه در بحث ایدر و هفته ده بر نشر اولور .

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلاؤین العابدین - ح . اشرف ادیب
تاریخ تأسیسی

در سعادتده نسخہ سی ۵۰ پاره در

قیرلهدن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلنیر

۱۰ تموز ۳۲۴

سنه لکی	التی آیلانی	غروش
ممالک عثمانیه ایچون	۶۵	۳۵
روسیه	۶۵	۳۵
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹

بشنجی جلد

۲۰ ذی الحجہ پنجشنبه ۹ کانون اول ۳۲۶

عدد : ۱۲۰

دها سوکره مظلومدر . چونکه کنديسي ياريم انسان ، شهادتي ياريم شهادت عد اولتيور .

أوت مظلومدر ، چونکه قوجه سي کنديسي اوزرينه اوج قاري دها آله بيلديكي خالده او بر باشقه قوجه يه دها واره ميور .

مظلومدر ، چونکه يشاديغي مدتجه ييجاره يي هوا آلمقدن ، ارککلرله اختلاط ايدرك اوسايه ده حيات دنيلن مکتبه اوکره نيله جاك حقيقتلره مطلع اوله بيلمکدن منع ايده جاك برکشف اورتو آلتنه کوملمش بولتيور .

مسلمان قادي يي يالکيز دنيا ده مظلوم دکل ، آخرتده ده بويله در . چونکه نماز قيلان ارکک آخرتده تمش بيمکه قدر حوري يه نائل اوله بيله چكي خالده نماز قيلان قادين يالکيز قوجه سي له قاله بيله جاك خالبوکه (فيها ماتشهي الانفس) صورتنده تصوير ايتدکلري جنت ده قوجه سي کنديسي ايسته ميورده باشقه حوريلرله دوشوب قالدغي بر صره ده البته قادين ده باشقه لريني ايسته يه بيلور »

جميل افنديک مقاله سندن آيرديغيز شوهر ايکي جمله باشند باشه شريعت قارشي تهکم ، قرآن مينه قارشي اعتراضدر ، که الله ، پيغمبره اينانان بر مؤمندن صدوري ممکن دکل در . ذاتا استانبولده بولنوب ده جميل افندي يي طانيانلردن بر چوغي بو آدمک هيچ بر دين ايله مقيد اولميان بر ملحد اولديغي بکا سويلمشاردي . مع مافيه زاولرک طوغري سوزلي ذواتدن اولمسه رغماً بوسوزلري يازه مازدم . چونکه عقيدهلرنده کي قوتي يقيناً بيلديکم بر چوق خالص مسلمانلرک باشقه لري طرفندن تکفير اولنديغي چوق دفعه لر کوردم . لکن يوقاريده نقل ايتديکمز عبارده صاحبک مسلمان اولنديغي کوسترمکه کافيدر .

بوسوزلري سويلن آدمک کفرنده مسلمان فقهارندن هيچ بري تردد ايتمز . زيرا سايدغي مسئله لرك هپسي نص قرآن ايله ثابتدر . يالکيز تعريف ايتديكي صورتده بر تستر ايله حوريلرک مقداري استئا ايدلميدر . جميل افنديک شومستئنالري ده شريعت نسبت ايتسي ، قرآن ايله حديثك قاره جاعلي اولمسننددر . اوت ، بويله بر شيتك نه قرآن ده نه ده احاديث صحيحه ده اصلي يوقدر . حديثه هرا رککک جنته ايکي قاري سي اوله جغي وارد اولمشه ده بويله تمش ، ويا خود تمش بيک حوريلي حديثلر آنجق موضوع احاديث نشريله تهمتلي بر طاقم آدملرک رواياتي در . جميل افنديک محقرانه ، مهکمانه اعتراضده بولنديغي احکام حکومت مشروطه نك دستور العمل اولان قوانين شرعيه جمله سندندر . او شريعت اينه قانون اساسي موجبجه دولت عثمانيه نك دين رسمي سي اولان شريعت اسلاميه در ، حکومتك وضع ايتديكي ، مجلس مبعوثانك تصديق ايلديكي مطبوعات قانوني حکومتك حمايه سنده مجبور اولديغي دين رسمي سنده دکل ، موجوديتي تصديق ايتش اولديغي اديان سائر يه بيله بويله مهکمانه هجومه مساعده ايده ميه چكي کي مشروطيت عثمانيه ده زهاوي امضاسيله نشر اولنان بويله بر مقاله يه موافقت ايده مز . آرتق نشرنده کي فنالغي بيلد کدنصره شو سوزلره طرفدار چيقانلر مشروطيته قارشي جنابت ايشله مش ، قوانين موضوعه سنده رعايت ايجاب ايدن محيط حريتک خارجنه چيقمش ديمک اولورلر .

زهاوي زاده جميل افنديک قادين مسئله سنده کي

مراجعات شاعرانه سي

شاعر مشهور بغدادلي جميل صدق افنديک (المؤيد) جريده سنده ايکي مقاله سي کورلدي . بريسنده ، شريعت غرائي اسلاميه نك قادينلر حقنده کي احکامنه قارشي بريغيغين خيالات شاعرانه ايله هجوم ايديلور ، ديکرنده ، اولاد عرب اللرنده کي لسان فصیحی بر اقره رق عوام لسانی ترويج ايتيه دعوت اولتيور . عوامک قونوشديغي لسان مضبوط اولمديغندن بوني قواعد ثابت آلتنه آلمق ايجون برده فني اصول کور . ستريلور . شو تکليف عربلرک لساننده بر تشنت ، بناء عليه ملت آراسنده تفرقه احداثه سبب اوله جغي ايجون مصر ، سوريه ، عراق قطعه لرنده کي مسلمان محرر لر هپسي بزدن جميل صدقنک علميه قالديلر . حتی اويله ديورلر که بغدادده کي علماده آياقلانه رق کنديسي حقوق مکتبنده کي مجله معلمکندن عزل ايتدير مشلر .

استانبولده بولنديغ صره لرده جميل افنديک مقاله سي کورمش ، لکن اوقومغه ، يا خود مقابله بولمغه لياقتي کوره مامشدم . آنجق شو کورلده فيلسوف (شلي شميل) جميل افنديک مدافعه سي در عهده ايده رک (المقطم) جريده سي له عثمانيلرک ، مضريلرک بو خصوصده کي رأيي صورتديغي ايجون بزده بر قاج سوز سويله مک ايسته يورز . فيلسوف ايشه بغداددن آلدغي بر مکتوبه استناد اكيريشيور که جميل افنديک کنديسي طرفندن کوندراش اولمسي پک محتمل بولنان بو مکتوبه مشروطيت پرور بر مبعوث دلالتيله [حله مبعوثي مصطفى افندي] مشروطيت پرور بر والي [ناظم پاشا] طرفندن جميل افنديک عزل ايدلمسي پک فنا کورتيور .

المقطم جريده سي جميل افنديک مقاله سي اوقومديغي اعتراف ايله برابر حقنده روا کوريلان ظلمدن پک غلبنه کليديکي ايلري سورهرک شلي شميلک سوزلرينک آلتنه غایت شدتلي ملاحظهلر يورتيور .

شميل بکا بومسئله ده کي رأيي يازمق تکليفنده بولنجه جيلک المؤيدده کي مقباله سي اوقودم . کوردم که محرر نص قرآن ايله ثابت اولان بر حکمه اعتراض ايدتيور . اوني مسلمانلرک خطاسنه ، جهالته اسنادده بولتيور . حتی « فيها ماتشهي الانفس » طرزنده تصوير ايتدکلري جنت عباره سي له قرآنک ده موضوعات بشريه دن اولديغه تلميحده بولتيور . ايشته مقاله سندن سزه عيناً نقل اولنان بر قاج پارچه :

« قادين يالکيز بر جهندن دکل ، بر چوق جهندن مظلومدر . بر کره مظلومدر . چونکه طلاق يالکيز ارککک النده در . بيله هم نکاح ايجون قادينک رضاسي آرانئورده نه دن آيريلرکن هيچ اونک موافقتي صورلور .

سوکره مظلومدر : زيرا ارکک قارداشک الديني ميراثک آنجق ياريسنه وارث اوله بيلور .

اوت ناسك جميل افندي بي دوكمك، سوكمك، محوينه يورومك، مالنې
يغما ايتكم كي حر كاتده بولنه لرينه قطعياً مساغ كوستر نلردن دكلز. چونكه
خلقك كفرينه، يا خود بيوك بر كنانه ايشله ديكنه حكم اولنان آدملا علمينه
قياسي حكومتك نفوذني قيره جني كي مملكتنده اسايش، انتظام
براقاز، خلقه دوشن وظيفه بو كيلىرني كورنجه يوز چويرمكدر.
ذاتاً فسالني كرية كورمك وجيبه دركه آداب عموميه نك، فضائل
انسانيه نك محافظه سي بوضورتله قابل اوله بيلور. اراذلي القيشلايان
ملت آلچالير. بويله لرني تحقير ايدن ملت ايسه يوكسليز. نته كيم
انكليز رجالتدن بري ايشله ديكي شنيع بر قباحتك شيوعندن طولاي
ملتي اراسنه بويله يوز قاره سييله چيقمق نه بويوك بر حيثيتسزلك
اوله جني، قدريني نه دركلره اينديره جكني كوزينك اوكنه كتيرونجه
انتخاردن باشقه چاره بوله مامشدي.

تعميمه استحقاق اولديغني بيلديكي آدملاي آلقيشلايانلر ايسه
منافقدر. حال بوكه افراذي آراسنده ارباب نفاق مبذولاً بولنان
بر ملت بورذيله اجتماعيه بي ترك ايتدكجه ترقى ايدمه مز.

اوت، حریت فكريه، حرمت ايتكم عقلك، علمك اك بيوك
اسباب ترقيسندندر. لكن جميل افندي مسئله سي بويله دكل كه. جميل
افندي اورته يه بر دليل قويهرق مذاهبدن برينه، يا خود بر رأي
علمي سرد ايدهرك بر مسئله يه اعتراض ايتمش دكل در. او، دينارينه
تعرض ايدهرك بر ملتي، قوانين مرعيه سنده قارشى خروج ايدهرك
بر حكومتي تحقير ايتمشدر.

فيلسوف شميل عرب محررلري اراسنده فكرنده كي استقلال ايله
تميز ايتمشكن هيچ بويله بر حر كته بولنماشدر. بو سببدن مسلمانلر
كنديسنيك استقلال فكريسنه حرمتده بولنورلر. هم ظن ايتم كه
جميل افنديك بوسوزلري شميلك خوشنه كيتسين. فيلسوفك خوشنه
كیده جك حر كته يا خالص بر مسلمان اولديغني سويلمك، يا خود اولديغني
اعتراف ايدهرك ادب دائره سنده، ملتك حسيات دينيه سي جريحه دار ايتيه جك
بر صورتده افكارني بيلديرمكدر. هله جميل افنديك ظلم اسنادنده.
بولنديغني بر شريعتك احكامني طلبه يه تدريس وظيفه سييله موظف اولمسي
فيلسوف هيچ خوش كورمه كر كدر. جميل افندي يه لازم اولان
بووظيفه بي براقويومك ايدى: فيلسوف «سپنسر» المانيا ايماپراطورينك
ويرديكي نشاني قبول ايتماشسدى. چونكه كنديسي حربك قطعياً
عليهنده بولنديغني حالده ايماپراطورك حربك دوامنه اك بيوك طرفدار
اولديغني بيليوردي.

حكومه دوشن وظيفه يه كلنجه، جميل افندي بي خلقك هجومندن
محافظه ايدهرك حقنده ويريله جك حكومي محاكمه نتيجه سنده، جرمك
ثبوتندن صكره ويرمكدر. بوخصوصده عوامك، خواصك حسياتنه
تبعيت طوغري دكلدر. چونكه افرادك هوساتي، احتراصاتي ايچون
حديوقدر. اكر حكومت حریت شخصيه بي حقيه محافظه ايتيه جك
اولورسه مشروطيت قالماز، مملكت خراب اولور.

بزبوراده جميل افنديك شپه لرني رد ايله اوغراشه جق دكلز.

اكر جميل افندي قانونك، شريعتك حدودي خارجه چيقمق
خصوصنده بر آز عقله، حكومه تابع اوله يدي حقنده ويريله جك حكم
خصوصنده مرتككارانه داورانق لازم كليردي. لكن بويله بر آدمندن
حكمت، عقل كي شيلري نصل بكلر سكر كه زمينه جه اصلاحه چالشيغني بر
بر قومك ديننده كيتابنده، ثابت اولان احكامي تقيجه قدر واريبور. بو
تجاوزده محضا اوكتابي، اوديني بيلمديكندن جرأت آليور.

حكمت، عقل اويله اقتضا ايدرديكه بومقاله بي نشر ايتزدن اول
عاقبتى دوشونه جكدى ده حسن قبول كورمه يه جكي قطعي اولماسه بيله يك
محمل اولان بوسوزلرك نامي هيچانه كتيره جكني، بو يوزدن هم
كنديسنيك متأذي اوله جني، هم ده سويلديكي شيلرك حد ذاتنده نفى
فرض اولنسه بيله هيچ كيمسه يه مفيد اوله يه جني اكلايه جقندي. ذاتاً
بوسوزلردينك اساسندن بطلاننه قناعت اولدقجه نصل قبول اولنه بيلور.
حالبوكه قبولي صورتنده ده ملتك بر هرج و مرج ايچنه دوشه سني، عرضك،
مالك اباحه سي مؤدي اولور كه شو حالده مقاله نك فائده موهمه سي
ضررينه غالب اولور ديمكدر.

اكر جميل افندي ملتك صلاحني ايسنه مكله برابر مسلمانلر بودينه
بولندقجه اصلاح اولنه مزلر فكريني بسله بورس كنديسي ايچون معقول
اوله بيله جك حر كته يا قومي بوديني براقهرق الحاد مطلقه سوق ايتكم،
يا خود بشقه بردينه تشويق ايلمكدن عبارتدر. يوق، مسلمانلرك
مسلمان قالدقلى حالده اصلاحي قابل اوله جقنه معتقد ايسه او زمان
يا به جني ايش اولنرك دينه مخالف اولهرق يابدقلى فناقلى، ينه دينه
مخالف اولهرق ترك ايتدكلى ايلولكلى كوسترمك اوله بيلور. يوقسه
بر كره جناب حق بيوربور كه ديه بر آيت اوقومق، بر كرده آيات
قرآني «... طرزنده تصوير ايتدكلى» ايماسيله موضوعات بشريه دن
عدايتكم عقله، حكومه صيغارشيلردن دكلدر.

جميل افنديك عزلي مسئله سنده كلنجه اول بومقاله بي يازوب يازمديني
كنديسندن صورملي اكر بن يازدم ديرسه اوزمان اساس شريعتي انكار
ايدن بر آدمك مكتب حقوقده مجله اوقوته يه جني طبيعي اولديغندن
حكومت بووظيفه دن كنديسني عزل ايتليد. بغداد ليلرده چوققارينك
معصوم ذهنلرينه شريعتك احكامنده كي عدالت حقنده شپه لر تلقين
ايدهرك بويله بر آدمي عزل ايتكم ايچون حكومه مراجعتده بولنليد.
مسئله حاكم شرعي حضورينه چيقيجه جميل افنديك شريعت قارشى
تهكمي، طلاق، تعدد زوجات، وراثت حقنده كي احكام شرعيه يه ظلم
اسنادي تحقق ايدنجه كنديسنيك كفرينه، اكر قاري سي مسلمان ايسه
ايرلسنه حكم ايتكم حاكمك وظيفه سي اولور.

دولتك شريعتي بودر. هيچ بر عقللي تصور اولنركه مسلمانلره
معتقد اولنديغني احكام اسلاميه بي موافق عدل كورمديكي تقديرده
بيله شريعت، حكومتك شريعتي اولدقجه بوحكمك اجراسني مؤاخذه
ايد بيلسون. اويله يامصرده كي قانونشناسلردن بعضيسي مملكتنده مرعي
اولان احكام قانونيه نك بر چوغني تنقيده شاين كور يورلرده اوقانونلرك
قانونيتي معتبر اولدقجه احكامني تنفيذ ايتديكندن طولاي حكومتي
مؤاخذه ايدميورلر.

منارك مجلداتنه ، تفسيرينه مراجعت ايدنر آلوردهك قدر ايضاحات بوله بيلورلر .

شمدي جميل افندي به خالصانه بر قاج سوز سويلمك ايستمرز : حادثات واقعه يازمش اولديغك مقاله نك بك بديهي بر نتيجه مسيدر . بزم ءالك عثمانيه اهالي سي عادات دينه لرينه علناً مخالفتده ، حقارتده بولميه تحمل ايدمه مزلر . بويه بر حركته قارشى دين نامنه خروج ايدرلر . سن فلسفيه ، علوم طبيعيه ، ادبيه ، مراقلى بر آدمسك . احكام دينه دن بحث ايتكى اربابنه براق . ملت يابه بيله جلك بر خدمتله اوغراش استاد مرحوم ديرديكه [شيخ محمد عبده] « بر امتك عقيم قالمسنى توليد ايدن اسبابدن برى ده افرادينك يابه ميه جنى ، قابليت كو - ستره ميه جكى ايشلره صاريلوب اصل مستعد اولديغى شعبات ايله اشتغال ايتمه مسيدر . »

سن ده ذككى آچيق عبارتملى ، خفيف معنالى ، عوامك ، چوجقلىك ايشنه يارار ، خالق لسان فصيحى اوكره دير رساله جكارك تاليفنه صرف ايتمش اولسه يدك كذلك ابي بيلديكك فذرله عايدكتابلر يازميدك هم مفيد ، هم ده مستفيد اولوردك . انشاءه بوندنصكره اوپولده حركت ايدر سك .

« المنار ،

بحر غفران نفخه رحمتله اولمش بر حباب ،
ظن ايدر انسان كورونجه خيمه دن يحد قباب .
توز ، دومان وهم ايله مه : لوث كناه شيخ وشاب
سوق باد مغفرتله موجه دار اضطراب .
پارلايان سميت سماءه صائما قرص آفتاب :
وجه باقى ايتمه ده عشاقنه رفع نقاب .

•

اي مقدس بقعه ، اي جاى معالى اتما ،
ايلور صمتك سنك بيكرجه حكمت احتوا .
لولهك اسلام ايچين بر محشر وحدت نما ،
سن ايدر سك مسلميني بر بريله آشنا ،
سطح فياضكده اولدقچه حقايق روشنا ،
« بدنن اي خاك سماوى ! بيك سلام اولسون سكا »

ظاهر المولوى

خطبه لره دائر

بش آي مقدم ، يروتده بولنديغم زمان ، بروجّه معناد درسدن
دونر كن ، استانبول غزته لرني اوقومق ايچون او ، فعلاً حارس حریت
اولان محترم « اتحاد و ترقى جمعيتى » قلوبنه كير مشدم . قلوبك مطالعه
سالوننده غزته لرى قاريشدير ركن « طنين » غزته سنده استاذ محترم
موسى كاظم افدينك مقام مشيختى احراز ايلدكلريني اوقويوب بك
زياده ممنون اولمشدم . اوت ، بك زياده . زيرا دارالفنون صره لرنده
ايكى سنه دن فضله استاذ محترمك رحله تدريسلرنده بولنديغمدن عموجه
مسلم ومعروف اولان علم وعرفانلريله برابر نه قدر دور بين ، حر
اندیش وافكار عاليه صاحبي بر ذات اولدقلىرني رأى العين مشاهده
ايلمش كبي ايدم . بناء عليه بر كون كلوب ده رأس كاره كچه جك اولور .
لر سه جهيله اولماسنه رفق قالمش اولان علميه مزده اصلاحات اساسيه
اجراسيله محكوم زوال اولان علميه مزك ترقى وتعاليسنه بك بيوك
خدمات نافعده بولنه جقلىرينه اميدم بر كال ايدى . ايشته استاذ محترمك
شيخ الاسلام اولملىرني بىم بو طـ اتلى اميديمك صباح انفلاق اولديغندن
بنده نشسته سرور ايله دلسير اولدم .

واقعا بو مسرتيم بوشه چيقمادى ، بر هفته صكره كلن « طنين »
نومرولرينك برنده « مشيخت عليانك مهم بر قرارى » عنوانى آلتنده
بوندن صوكره زمان سعادتده اولديغى كبي خطبه لرك حال وزمانه موافق
ومطابق صورتده واهالينك آكلايه بيله جكى بر طرزده اوقوتديرلماسى
تحت قراره آلته رق بو قرارك اجراسى ايچون ارباب اختصاصدن
مركب بر قوميسيون انتخاب اولنديغنى اوقودم . بونك اوزرينه آرتق
قلبه ده حاصل اولان مسرتك تعريفندن عاجزم . زيرا بىم مقام مشيختدن
بكله ديكم اصلاحاتك اهمى واك برنجيسى شو خطبه لر مسئله سى ايدى .
واقعا بو خطبه لر مسئله سى بك مهمدر . زيرا خطبه لر رمز ،

وقفه عرفات

باق شووادی غرامك ساحه بر جوشنه ،
دقت ايت منظور اولان اوضاع خشيت پوشنه .
نشوه بخش اولمش كه اويله واقف مدهوشنه ،
بكره مز بزم شرابك ذوق نوشا نوشنه .
هربرى آصم شده احرام تجرد دوشنه ،
كشدينى آتمش رضاي خالقك آغوشنه .

•••••

قرب مبروكنده بيت الله حاجتپوروك ،
دامن فيضنده بر كوه بلند وانورك ،
پيش قد سیتپناهكده خدای اكبرك ،
اجتماع ايتمش كزیده امتى پیغمبرك .

پا برهنه ، سینه عربانكن قويوب چيلاق سرين ،
هپسى سورمكده بوخاك پاكه وجه مغبرين .

•

قلب امتدن خروش ايتمكده بر بانك حزين ،
انعكاسى ويرمه ده آفاقه بر علوى طنين .
ايكله ين دالر ديور : ليك اله العالمين ،
آغلايان كوزلر : ايديلمش شرم ايله عطف زمين ،
تيره ين اللر ايسه : معطوف دركاه برين ..
وقت تبشير اجابت ، طورما اي روح الامين !

•••